Paródia

Zágoni Attila

Bölöni Domokos*

A rendszeres írásnak a helybeli irodalmi kör fészekmelegében inkubátorodott neki. Már régóta közölt, amikor közölték vele, jó lenne, ha összeszedné magát... kötetbe. Novelláinak témáját többnyire az árcsói borvízforrásból meríti, s otthon ereszti fel hígított csapvízzel. Műhelytitokban teszi, és közben várja, hogy az illetékes hargitai múzsa tarkón legyintse.

Leborult szivarszipka

Füttyös Pista olyan szegény volt, mint a templom egere rekvirálás után. Ha az adószedők keresték, a szomszédtól kölcsönzött alultáplált verebeket, ajtaját pedig egy kocsmai verekedésben szíven szúrt szalmaszállal támasztotta meg. Füttyös Pista tanyán lakott, fent Ciheres-tetőn, ahol a deszkából deckalevet főznek, az almáriumból szilvóriumot, s a csillagos ég olyan közel van, hogy a vegyesbolt ellátása kizárólag a Göncölszekérrel történik. Amikor sok áru gyűlt össze, a Nagy Göncöllel zötyögtették fel, amikor kevés, a Kis Göncöl is megtette.

Az emberek telepes rádióból hallgatták a híreket, s amikor a szpíker azt mondta, hogy alagsorban repülnek a macskák, akkor patkánymérget vettek rá, hogy megváltozik az idő. Igaz, Füttyös Pista rá se rántott a telepes szpíkerre meg az időjárás női szeszélyeire. Ő csak fütyült, fütyörészett, mint a filharmónia rigója, és két füttykoncert között házasodni készült.

— Azt a leborult szivarszipkáját! — borult ki idegice, hamisítatlan népi hozzáállással. — Milyen bennvalóba vigyem a felkontyolt csajt?

Ha arra gondolt, hogy tanyai bungalója még egy diszkréten puszilózó gerlepártól is összedőlhet, trillázó pacsirta-kedve a földre szottyant, és ülőfürdőt vett a porban. De Füttyös Pista párválasztó szándéka olyan erős volt, hogy exkavátorral még a Madarasi Hargitát is elhordta volna, ha zsebkendőjének mind a négy sarka úthengerrel van vasalva.

Füttyös Pista felpattant hát egy kölcsön-traktor nyergébe, és lelovagolt a faluba.

---

*Megjelent a *Sánta pegazus* című kötetben, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1985

— Ha nem kapok asszonyt, kárrá teszem magam… — lelkizett egy pirinyót, amikor behúzta a kézikötőféket. Utána beült a motelbe, és fixírozni kezdte a csajokat. Az egyiknek úgy ringott a csípeje, mint három ember egy csónakban. A másiknak olyan vékonydongájú szemöldöke volt, mintha az udvarhelyi cérnagyár nyersanyaghiánnyal küszködne. A harmadik a kompótlevet a Füttyös Pista házasodhatnékjára öntötte. Hát ez neki dunsztig elég volt…

Bement a megyei laphoz, és nagy, dolgos kezével összetajkolt egy rusztikus felhangú apróhirdetést: „Jó karban tartott, alig használt hölgyeménnyel akasztanék tengelyt, életreszólóan. Jelige: Hők-nye, böcs-böcs!" Nemsokára ment is a fényképes válasz, a Kis Göncöllel vitték ki petró, konyhasó és rozsdás konzervdobozok meghitt társaságában. Egy hét múlva megejtették a kézfogót, két hónap múlva sor került az első nyafogóra is. Igen, mert Wilma Vilma érettségizett csaj volt, kottából főzött, de abból is csak úgy, hogy inkább a szünetjeleket respektálta. A sódert viszont feszt nyomta: kuruttyolt, karattyolt, galatyolt télvíz idejétől borvíz idejéig.

Egyszer aztán Füttyös Pistánál is betelt a stampedli, s egy pesszimista hangvételű munkanap után jó kötésű paszulykaróval állított haza. Ahogy belépett, egészen balladisztikus lett a hangulat, sőt miután leverte a lámpát, még a balladai homályt is ki lehetett tapogatni.

— Jaj, édesegy uram! Ezután tényleg befogom a rúzsos lepénylesőmet — esküdözött az új asszony a festett fali szentekre, teljesen figyelmen kívül hagyva a darwini evolúciós elméletet.

De már késő volt... Az ajtó előtt a szomszéd kutyái orgonálni kezdtek. Klaviatúra nélkül orgonáltak, de akkora átéléssel, mintha farkasok kerülgetnék őket. Ha történetesen valaki az ablak alatt fülel, zicc, hogy nem kerüli el a figyelmét a tankönyvekben is emlegetett balladai szaggatottság, egészen a száraz paszulykaró karrierjének derékba töréséig.

A ramazuri elmúltával a menyecske érettségi diplomáját az átalvetőbe gyűrte, és nekilódult a falunak. Igen ám, de Füttyös Pista egy sirülőnél elibe került, és saját kezűleg — mondhatnám, karhatalommal — szerzett érvényt a család szétzüllése ellen hozott paragrafusoknak. Visszafelé korzózgatva apránként félretették a haragot, úgyannyira, hogy végül a vadzabban is turbékoltak egy keveset.

Másnap hetipiac volt a faluban, s Füttyös Pistáné született Wilma Vilma is leereszkedett oda. Tűsarkúval döfködte a sarat, mintha legalábbis bejutott volna a hároméves Pedára. Mindenkinek arról szövegelt, hogy a férje milyen vagányul megtáncoltatta. Csak azt nem tette hozzá, hogy Füttyös Pista a karót táncoltatta meg… az ő hátán.

Igaz is, minek kürtölni ki minden csekélységet? Fő, hogy rájött, az lesz a legjobb, ha a csikókályhába mindennap paszulykaróval fűt be.

Málnási Ferenc

„…naponta erősítsd országodat…”

Majdnem 1000 éves a Szent István király *Intelmei* Imre herceghez

A középkori Európában ismertek voltak az ún. királytükrök, amelyekben az uralkodók örököseiknek összegezni kívánták tudásukat és tapasztalataikat. Az *Intelmek* szövege kézzel írott (ma már nyomtatott is) prózaszöveg, 10 fejezetbe tagolt bizalmas családi beszélgetés.

Az *Intelmek* (De institutione morum ad Emericum ducem) összefüggő szöveg, tulajdonképpen Szent István politikai testamentuma. Grammatikailag tartalmi-logikai kapcsolatban, alárendelő és mellérendelő viszonyban álló mondatok sorakoznak, és birtokos személyjeles szavak segítik a megértést: élete*m*ben, alattvalói*d,* életmód*ját*, apá*d* parancs*át*, kis cselédé*m,* országo*d*at, atyafiságo*d*hoz… A szerző személyragos igékkel fogalmazza meg intelmeit: (eszedbe) vésd, halljad, parancsolok, katonáskodjanak, döntsenek, jönnek-hoznak, gyámolítsad…

A jelentéstani elemek közül rokon értelmű szavakkal inti fiát István királyunk: parancsolnak, tanácsolnak, javasolnak, gyenge, esendő, gyámolítsad, becsben tartsad, kegyesség, irgalmasság… Néhány körülírással nevezi meg, kedveskedve, Imre herceget: puha párnák lakója, többé ne puha kásával etessenek, itassanak meg olykor fanyar borral, mely értelmedet tanításomra figyelmessé teszi.

Az *Intelmek*ben nagy jelentősége van a 10 fejezetbe sorolt tanulságok, parancsok, tanácsok, javaslatok felsorolásának, többek között a főemberek és vitézek tiszteletéről, az igaz ítélet és türelem gyakorlásáról, a vendégek befogadásáról és gyámolításáról, az öregek tanácsának súlyáról, a kegyességről és a többi irgalmasságról, valamint a többi erényről.

A szöveg Szent István királyunk nevében készült, szerzőként ő is számba vehető, de, bár tudjuk, hogy jártas volt az írás (grammatika) tudományában, a maga politikai testamentumát bizonyára valamelyik művelt egyházi emberével készíttette el, latin prózában. Az *Intelmek* párbeszédes formájú, bár Imre herceg nincs jelen, csak írásban olvashatta atyja szavait. Mivel nem tudjuk a szöveg pontos keletkezésének idejét, lehet, hogy Imre herceg nem is olvashatta, korai halála miatt.

Szövegköziség, intertextualitás az *Intelmek*ben a bibliai példák — Ádám, Salamon, Dávid, Pál apostol — említése, a római történelmi példákra való hivatkozás, és a szöveget is az imákból kölcsönzött „Ámen”-nel zárja.